

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 31/2013-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť S., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. R. K., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo/60/2012 z 29. marca 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2012 doručená sťažnosť S., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo/60/2012 z 29. marca 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka (v procesnom postavení odporkyne) bola rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 C/103/2010-115 z 1. júna 2011 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zaviazaná zaplatiť navrhovateľke (fyzickej osobe) sumu 123,85 € s prísl. na základe zmluvy o poskytovaní dôchodku. Okresný súd rozhodnutie odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania, z ktorých vyvodil záver, že *„Zmluva o poskytovaní plnenia z podporného fondu odporkyne je platným právnym úkonom a jej platnosť nebola ukončená výpoveďou zo strany odporkyne.“*

Okresný súd považoval zmluvu o poskytovaní dôchodku uzavretú medzi účastníkmi konania za platnú aj vo vzťahu k § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 483/2001 Z. z.“). Napokon okresný súd prihliadol aj na samotný interný predpis sťažovateľky (štatút Podporného dôchodkového fondu, ktorého účelom je slúžiť na podporu zabezpečenia životnej úrovne, ktorú pracovníci sťažovateľky dosiahli v čase svojej pracovnej aktivity, na ocenenie ich vernosti k sťažovateľke, kvality ich práce a na podporu stabilizácie zamestnancov). Navrhovateľka pritom pre odporkyňu pracovala 28 rokov.

Proti označenému prvostupňovému rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 15 Co/450/2011 z 25. októbra 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Krajský súd dospel k záveru, že prvostupňový súd dostatočne zistil skutkový stav veci, správne vyhodnotil vykonané dôkazy a tiež, že vec správne posúdil. V celom rozsahu sa stotožnil aj s odôvodnením napadnutého rozsudku okresného súdu.

Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že *„v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 Občianskeho súdneho*

poriadku (§ 241 ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku), a to kvade podľa ustanovenia § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

Sťažovateľka v dovolaní vyslovila názor, že v danom prípade „odňatie možnosti konať pred súdom spočíva v tom, že odvolací súd svoje rozhodnutie (rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25. 10. 2011, č. k. 5 Co 450/2011) neodôvodnil v súlade s ustanovením § 157 Občianskeho súdneho poriadku, keď sa nevysporiadal s prevažnou väčšinou našich námietok uvedených v dovolaní ako aj počas prvostupňového konania“.

Sťažovateľka ďalej taxatívne uvádza právnu argumentáciu, s ktorou sa odvolací súd nevysporiadal, hoci má podľa nej pre vec podstatný význam, a zo svojho pohľadu zdôvodňuje, prečo to tak je. V spojitosti s tým sťažovateľka najmä tvrdí, že:

- priamo § 119 ods. 3 vety za bodkočiarkou zákona č. 483/2001 Z. z. „zakazuje banke od účinnosti tohto zákona pokračovať v činnosti, ktorá je v rozpore s týmto zákonom, keďže je zjavné, že navrhovateľka (sťažovateľka, pozn.) nemá poskytovať, neposkytla ani neposkytne v budúcnosti odporcovi žiadne proti plnenie na základe zmluvy o dôchodku, a je tak v rozpore s citovaným zákonom ďalšie plnenie zmluvy o dôchodku zo strany banky“,

- na vec sa vzťahujú a musia byť aplikované ustanovenia zákona č. 483/2001 Z. z. (§ 119 ods. 3 vety za bodkočiarkou v spojení s § 27 ods. 8 a § 116) a § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka,

- podľa označených ustanovení zákona č. 483/2001 Z. z. nesmie banka poskytovať plnenie bez poskytnutia protihodnoty,
- rozhodnutie súdu vychádza podľa nej z nesprávneho právneho posúdenia veci spočívajúceho v nesprávnom výklade § 842 Občianskeho zákonníka, pretože platne nemožno uzatvoriť takú zmluvu o dôchodku, ktorá by založila právo na jeho výplatu na dobu určitú (do určitého trvania),
- pokiaľ by zákonodarca chcel dosiahnuť uzatvorením zmluvy o dôchodku nemenný právny stav, t. j. aby takáto zmluva nemohla byť vypovedaná, výslovne by to upravil,
- výklad krajského súdu, podľa ktorého zmluva o dôchodku na doživotie je zmluvou uzavretou „na dobu určitú a neurčitého trvania (do doživotia)“, je v rozpore so zákonom,

- „posudzovaná zmluva o dôchodku je absolútne neplatná pre rozpor so zákonom“,
- „zmluvu na dobu určitú nemožno viazať na takú právnu skutočnosť, s ktorou priamo zákon spája zánik zmluvného vzťahu“,
- zmluva o dôchodku nespĺňa znaky zmluvy uzatvorenej na dobu určitú okrem iného aj preto, „že smrť fyzickej osoby nie je vždy objektívne zistiteľnou skutočnosťou, z ktorej je možné bez pochyb zistiť, kedy zmluvný vzťah končí“.

Najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 2 Cdo/60/2012 z 29. marca 2012 dovolanie sťažovateľky odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti dospejúc k záveru, že „v dovolacom konaní nevyšlo najavo, že by konanie na súdoch nižších stupňov bolo postihnuté niektorou z väd uvedenou v § 237 O. s. p.“. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka sťažnosť ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zastávajúc názor, že ním boli porušené jej v petite sťažnosti označené práva.

Sťažovateľka nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu, že dovolanie v danej veci nebolo prípustné, a tvrdí, že bol daný dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), poukazujúc na podrobné odôvodnenie v ňou podanom dovolaní z 5. januára 2011. Zároveň vyjadruje názor, že najvyšší súd „neodôvodnil svoje rozhodnutie v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku“.

Napokon sťažovateľka namieta, že «*odvolací súd (zrejme mala na mysli dovolací súd, pozn.) sa nevysporiadal s právnou argumentáciou žalovaného o tom, že odňatie možnosti konať pre súdom spočívalo tiež v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, ktorý bez vykonania doplňujúceho dokazovania, bez zopakovania dokazovania, bez akýchkoľvek dôkazov a v rozpore so zisteným skutkovým stavom konštatuje v rozhodnutí svoje zistenie, že „... zmluvné strany sú povinné si podľa uzavretej zmluvy o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu z 1. 7. 1994 aj naďalej poskytovať plnenia...“*».

V závere sťažnosti sťažovateľka uvádza, že v dovolaní nijako nenamietala, „že súdy nižších stupňov neúplne a nedostatočne zistili skutkový stav, keď nevykonávali žiadne odporkyňou navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, avšak

dovolací súd nám zdôvodňuje, že toto namietame, a že to nie je dôvod na prípustnosť dovolania. Dovolací súd sa tak zjavne nezaoberal naším podaným dovolaním a jeho dôvodmi, pre ktoré sme dovolanie podali. Napriek tomu záver strany 6 a 7 rozhodnutia dovolacieho súdu zdôvodňuje neprípustnosť dovolania dôvodmi ohľadom nevykonania dokazovania, ktoré však nikde v dovolaní nenamietame. Rozhodnutie dovolacieho súdu je tak arbitrárne, neodôvodnené, odníma nám súdnu ochranu, dôvody sa netýkajú podaného dovolania.“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vydal tento nález:

„Základné právo sťažovateľ[ky] S., a. s..., podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 03. 2012, sp. zn. 2 Cdo/60/2012 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 03. 2012, sp. zn. 2 Cdo/60/2012 a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby v nej znovu konal a rozhodol.“

Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že „Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný úplne nahradiť sťažovateľovi trovy konania do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia k rukám advokáta JUDr. R. K.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo/60/2012 z 29. marca 2012, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté [§ 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 OSP]. Podstatou sťažnosti je námietka, že najvyšší súd sa nevysporiadal s právnou argumentáciou sťažovateľky, a to jednak, že nedostatočne odôvodnil napadnuté uznesenie, a jednak, že sa nezaoberal jej tvrdením o odňatí možnosti konať pred súdom zo strany

krajského súdu, ktorý napriek nevykonaniu dôkazov súdmi nižších stupňov dospel k záveru o existencii plnení oboch účastníkov zmluvy o dôchodku, čím malo dôjsť k porušeniu princípu dvojinstančnosti súdneho konania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997).

Vzhľadom na charakter námietok sťažovateľky ústavný súd tiež upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Na citovaný právny názor nadväzuje § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ústavný súd preskúmal uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo/60/2012 z 29. marca 2012 a v tejto súvislosti považoval za potrebné poukázať najskôr na úvodnú časť jeho odôvodnenia, v ktorej uviedol:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania má dovolanie osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno úspešne napadnúť (len) právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, nie však v každom prípade, ale iba ak podanie dovolania pripúšťa zákon.

Zmyslom dovolania je preskúmanie napadnutého rozhodnutia – v prípadoch stanovených zákonom – z hľadiska v zákone určených dovolacích dôvodov a dosiahnutie nápravy tam, kde rozhodnutie napadnuté dovolaním nemôže obstáť z aspektu opodstatnenosti v dovolaní uplatneného dovolacieho dôvodu. Dovolanie je v uvedenom vymedzení zároveň procesný prostriedok (nástroj), ktorým zákon vytvára účastníkovi

konania procesnú možnosť, aby v prípadoch (a za podmienok) v zákone uvedených spochybnil opodstatneným uplatnením dovolacieho dôvodu správnosť konania alebo rozhodovania odvolacieho súdu a dosiahol nápravu väd alebo nesprávností napadnutého rozhodnutia.

Mimoriadna povaha dovolania v rámci systému opravných prostriedkov sa prejavuje aj v tom, že účastník konania nemôže úspešne podať dovolanie z akéhokolvek dôvodu, ale len z dôvodu uvedeného v zákone. Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dovolacie dôvody. Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O. s. p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že: a/v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O. s. p., b/konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Treba dodať, že dovolací súd je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil; dovolacie dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich označil dovolateľ, ale podľa ich obsahu. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania; dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie.

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.).

Dovolaním odporkyne je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v ustanovení § 238 ods. 1, 2, 3 O. s. p., proti ktorým je dovolanie prípustné; prípustnosť jej dovolania preto z tohto ustanovenia nevyplýva.

Je treba (pre úplnosť) ešte poznamenať, že aj v prípade, že by išlo o zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu alebo ak by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 3 O. s. p., prípustnosť dovolania by bola vylúčená a to podľa § 238 ods. 5 O. s. p.; odvolací súd totiž rozhodol o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy.

Podľa § 238 ods. 5 O. s. p. dovolanie nie je prípustné ani vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy a v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada. Na určenie minimálnej mzdy je rozhodujúci deň podania návrhu na prvostupňovom súde.

Predmetom dovolacieho konania je peňažné plnenie vo výške 123,85 €. Táto suma neprevyšuje trojnásobok minimálnej mzdy platnej v deň podania žaloby na súde. Dňa 18. mája 2010, kedy došlo k podaniu žaloby na súde prvého stupňa, bola totiž minimálna mzda 307,70 € (porovnaj § 2 ods. 1 písm. b/ zákona č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov), jej trojnásobok predstavuje sumu 923,10 €.

Dovolanie odporkyne by vzhľadom na uvedený záver (zistenie) bolo procesné prípustné, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných vád uvedených v § 237 O. s. p... Treba zdôrazniť, že ustanovenie § 237 O. s. p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania; ak v konaní došlo k procesnej vade vymenovanej v tomto ustanovení, možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutie, proti ktorému inak dovolanie nie je prípustné.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O. s. p., odvolací súd sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. Existencia ani jednej z uvedených vád však dovolacím súdom v konaní zistená nebola.»

Podľa názoru dovolacieho súdu prvostupňový súd, ako aj odvolací súd svoje rozhodnutia náležite odôvodnili. Z dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu

nevyplýva podľa názoru dovolacieho súdu jednostrannosť ani taká aplikácia všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. V nadväznosti na to dospel najvyšší súd k záveru, že „*skutkové a právne závery odvolacieho súdu nadväzujúce, resp. osvojujúce si dôvody rozsudku súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok splňa parametre zákona na odôvodnenie rozsudku (§ 1257 ods. 2 O. s. p.)*“.

Dovolací súd poukázal aj na to, že dovolanie nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných väd [§ 241 ods. 2 písm. a) a b) OSP] a hmotnoprávnych väd [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP], preto sa dovolaním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého stupňa a druhého stupňa ani prieskumom nimi vykonaného dokazovania.

V nadväznosti na uvedené dovolací súd zdôraznil skutočnosť, že ťažisko dokazovanie je «*v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O. s. p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní podľa ustanovenia § 243a ods. 2, in fine O. s. p. (arg. „dokazovanie však nevykonáva“).*

Pokiaľ ide o námietky uvedené v dovolaní odporkyne spočívajúce v nesprávnom právnom posúdení veci, tieto by bolo možné preskúmať len v tom prípade, ak by bolo dovolanie prípustné. Dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p., ak by bol daný, sám osebe ale nezakladá prípustnosť dovolania, preto sa dovolací súd týmito námietkami nezaoberal.

Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodit' z ustanovení § 238 O. s. p. a v dovolacom konaní nevyšlo najavo, že by konanie na súdoch nižších stupňov bolo postihnuté niektorou z väd uvedenou v § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporkyne ako neprípustné odmietol (§ 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.».

Najvyšší súd dal podľa názoru ústavného súdu jasnú, zrozumiteľnú a postačujúcu odpoveď, z akého dôvodu považoval dovolanie sťažovateľky za neprípustné. Odôvodnenie jeho rozhodnutia spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia, pretože jasne objasňuje skutkový a právny základ napadnutého uznesenia.

Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky podľa § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 OSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, pričom tento svoj názor aj dostatočne odôvodnil. Za tejto situácie nemožno najvyššiemu súdu vyčítať, že sa dovolaním sťažovateľky meritórne nezaoberal.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítat' s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Tieto pravidlá alebo ich používanie však nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľky.

Argumentácia sťažovateľky k zásadnej právnej otázke, t. j. či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, pričom odpoveď na danú otázku ovplyvňuje možnosti ukončenia právneho vzťahu založeného touto zmluvou, je problémom právneho posúdenia veci (výklad a aplikácia § 842 a § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Nesprávne právne posúdenie veci je jedným z dovolacích dôvodov, samo osebe však prípustnosť dovolania nezakladá.

Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 písm. f) OSP znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). Ústava však neupravuje, aké dôsledky majú prípady porušenia práva na súdnu ochranu a jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým dochádza v konaní pred súdmi, ani neustanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu ustanovuje v zmysle čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy Občiansky súdny poriadok, ktorý predpokladá aj možnosť vzniku procesných pochybení v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky pochybení upravuje tento procesný kódex aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúci za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak na rozdiel od taxatívne vymenovaných vád ich považuje za relevantný dovolací dôvod [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP], ktorý možno uplatniť iba v takom dovolaní, ktoré je procesne prípustné; vada takejto povahy sama osebe však prípustnosť dovolania nezakladá. Ústavný súd v spojitosti s uvedeným ďalej poznamenáva, že na posúdenie prípustnosti dovolania je zásadne príslušný dovolací súd (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011).

So zreteľom na právne závery ústavného súdu vyjadrené v niektorých jeho nálezochoch (II. ÚS 261/06, I. ÚS 393/08 a I. ÚS 342/2010) treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú procesné nedostatky, ku ktorým došlo v postupe súdov v rámci občianskeho súdneho konania (II. ÚS 148/09). Keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno výnimočne (len v osobitne zákonom ustanovených prípadoch) napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, smeruje proti rozhodnutiu, ktoré už nadobudlo atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti, dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle ku konfliktu dvoch do určitej miery protichodných (verejných) záujmov, a to záujmu na ochrane základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a záujmu na ochrane právnej istoty ako ústavného princípu vyplývajúceho z čl. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty, ktorý do určitej miery „obmedzuje“ právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení (I. ÚS 346/2012).

Najvyšší súd preto nemohol brať zreteľ len na sťažovateľkou zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať aj na to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu.

Najvyšší súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania správne uprednostnil ústavný princíp právnej istoty, lebo sťažovateľkou namietaný nedostatok odôvodnenia rozsudku krajského súdu (ako aj okresného súdu) podľa jeho názoru nevykazoval znaky odňatia možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP.

S takýmto záverom najvyššieho súdu sa ústavný súd v celom rozsahu stotožňuje, pričom konštatuje, že rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu, resp. ich odôvodnenia, spĺňajú všetky požiadavky, ktoré vyplývajú z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu, a to s poukazom na už citované časti odôvodnení rozsudkov okresného súdu a krajského súdu.

Najvyšší súd tak vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k plne akceptovateľnému záveru, že skutkové a právne závery krajského súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy a že odôvodnenie ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP). Za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nemožno považovať to, že krajský súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sťažovateľky.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie nie je ani to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právny názor, na ktorom je založené namietané uznesenie najvyššieho súdu odmietajúce dovolanie sťažovateľky z dôvodu jeho neprípustnosti, ako aj samotné odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, sú z ústavného hľadiska (aj napriek tomu, že odôvodnenie obsahuje niektoré nepresnosti) akceptovateľné, a preto v okolnostiach danej veci nie je dôvodné prijatie záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu mohlo byť zasiahnuté do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory najvyššieho súdu svojimi vlastnými.

Ústavný súd pripomína, že podstatou rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je posúdenie ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu, prípadne iného orgánu verejnej moci, a nie posudzovanie jeho právnej perfektnosti ani jeho prípadné „vylepšovanie“ (m. m. IV. ÚS 325/08, IV. ÚS 218/2010). Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (IV. ÚS 320/2011).

Ústavný súd napokon dodáva, že v obdobných veciach sťažovateľky postupoval pri posudzovaní jej námietok zhodne (I. ÚS 346/2012, I. ÚS 356/2012, III. ÚS 148/2012).

Pretože ústavný súd nepovažoval právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil neprípustnosť dovolania vo veci sťažovateľky, za arbitrárny a svojvoľný, a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý by popieral ich účel a zmysel, ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľky a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky. Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľky odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Pre úplnosť ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že aj po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu (v spojení s dôvodmi rozsudku okresného súdu) dospel k názoru, že zo záverov odvolacieho súdu týkajúcich sa kľúčového právneho problému spočívajúceho v hľadaní ústavne akceptovateľnej odpovede na otázku, či zmluva o dôchodku podľa § 842 Občianskeho zákonníka zakladajúca právo na dôchodok do konca života (alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania) je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia dotknutých ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (v tomto prípade Občianskeho zákonníka), ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu.

Podľa § 842 Občianskeho zákonníka zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku.

Podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je dojednaná zmluva na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strpieť určitú činnosť a ak zo zákona alebo zo zmluvy nevyplýva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrt'roka.

Ústavný súd k tejto právnej otázke už vyslovil právny názor v náleze sp. zn. II. ÚS 26/2012 z 25. apríla 2012, v zmysle ktorého by bolo v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy zmluvy o dôchodku pripustiť, aby istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe bola (v takýchto prípadoch) narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek takýto zmluvný vzťah ukončiť. Preto je v takýchto prípadoch vylúčené tento zmluvný typ ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

K námietke sťažovateľky poukazujúcej na to, že *«odvolací súd (zrejme mala na mysli dovolací súd, pozn.) sa nevysporiadal s právnou argumentáciou žalovaného, o tom, že odňatie možnosti konať pre súdom spočívalo tiež v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, ktorý bez vykonania doplňujúceho dokazovania, bez zopakovania dokazovania, bez akýchkoľvek dôkazov a v rozpore so zisteným skutkovým stavom konštatuje v rozhodnutí svoje zistenie, že „... zmluvné strany sú povinné si podľa uzavretej zmluvy o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu z 1. 7. 1994 aj naďalej poskytovať plnenia...“»*, ústavný súd uvádza, že konštatovanie povinnosti vzájomného plnenia zmluvných strán podľa zmluvy o dôchodku je zjavným nedopatrením, ktoré nemôže mať žiaden zásadný vplyv na záver, že výpoveď zo zmluvy o dôchodku z 26. októbra 2009 daná navrhovateľke sťažovateľkou je v rozpore so zákonom a ako právny úkon neplatná, a preto to nemá žiaden vplyv ani na existenciu záväzku sťažovateľky voči navrhovateľke. Odvolací súd teda považoval navrhovateľkou uplatnený nárok za opodstatnený z dôvodu uvedeného v žalobe, t. j. z dôvodu platnej zmluvy. Sťažovateľka sa k tomuto právnomu

dôvodu mala možnosť vyjadriť sa a aj sa vyjadrila, a preto v dôsledku uvedeného pochybenia nemohlo dôjsť v predmetnej veci k zásahu do dvojinštančnosti konania. Nejde teda o takú vadu, ktorá by spôsobovala tzv. zmätočnosť konania, a tým aj prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP. Vzhľadom na to je ústavný súd toho názoru, že aj keby sa bol dovolací súd uvedenou námietkou osobitne zaoberal, nemohlo by to v konečnom dôsledku viesť k inému záveru, než aký bol prijatý napadnutým uznesením.

S odvolaním sa na tieto skutočnosti a právne závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2013